

Synpunkter på rapporten *Den nya tidens livskvalitetsbrott – internationella stödligor och IT-relaterad bedrägeribrottslighet*

Bakgrund

Internetstiftelsen har bjudits in till att lämna synpunkter på Trygghetskommissionens rapport *Den nya tidens livskvalitetsbrott – internationella stödligor och IT-relaterad bedrägeribrottslighet* samt att dela med sig av sina erfarenheter på området och komma med förslag på vad Internetstiftelsen och Svensk Försäkring kan göra tillsammans. I detta remissvar väljer Internetstiftelsen att lyfta fram vissa synpunkter på rapporten, men främst att dela med sig av erfarenheter på området inför vidare dialog med Svensk Försäkring.

Om Internetstiftelsen

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället.

Vi är en stiftelse och vår urkund slår fast att vi ska säkerställa en stark och säker infrastruktur för internet som tillgodoser dagens och framtidens behov i Sverige samt främja forskning, utbildning och undervisning med inriktning på internet.

Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter även drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt och att ge kunskap om internetanvändningen i Sverige samt digitaliseringens påverkan på samhället.

Vi tillhandahåller evenemang och utbildningsinsatser som gör det enklare att förstå och använda internets tjänster och som bidrar till ökad kompetens och fler möten som främjar internetinnovation. Vi stöttar även olika fristående uppdrags- och forskningsprojekt som på olika sätt gynnar internets utveckling och ger förutsättningar för internetentreprenörer och utvecklare att ta steget från idéstadiet till färdig produkt eller tjänst. Med våra identitets-federationer förenklar vi inloggning och höjer säkerheten i identitets- och kontohantering för både användare och leverantörer av olika tjänster inom skola, hälso- och sjukvård.

Vad gör Internetstiftelsen idag inom närliggande områden?

Fokus för Internetstiftelsen ligger i att öka kompetens om och förebygga IT-relaterad bedrägeribrottslighet och närliggande brottslighet genom att höja kompetensen hos allmänhet, organisationer, företag och myndigheter inom den offentliga förvaltningen.

Exempel på insatser riktade mot allmänheten:

- **Internetkunskap (<https://internetkunskap.se>)** innebär folkbildning online i syfte att stärka individens förmåga att på ett medvetet och säkert sätt använda internet och digitala tjänster. Utgångspunkten för satsningen är EU:s ramverk för digital kompetens (The Digital Competence Framework) som identifierar kunskap om den digitala vardagen som alla invånare behöver. Detta innefattar kompetens att kunna söka, filtrera, värdera, granska och analysera information samt förstå olika typer av informationsflöden, som är särskilt viktigt under en valrörelse. Under 2019 har Internetstiftelsen byggt vidare med innehåll om hur man som privatperson är trygg och säker på internet, *Vanliga IT-brott – Tänk säkert*, kunskap om de vanligaste typerna av brottslighet som drabbar privatpersoner på internet, och vad man kan göra för att skydda sig. Internetstiftelsen har även börjat publicera nästa sektion: *Integritet - få kontroll på ditt digitala jag*. Hittills har satsningen Internetkunskap en räckvidd om 2,3 miljoner och materialet har exponerats 11 miljoner gånger i sociala medier.

- **Center för digital samhällsservice**
Alla människor i Sverige ska ha samma rätt och möjligheter att utnyttja internets tjänster. Idag krävs grundläggande internetkunskaper i allt högre grad på arbetsmarknaden, för att kunna ta del av samhällets service eller för privata ändamål. De som av olika anledningar saknar nätkompetens riskerar att hamna utanför, vilket kan få konsekvenser såväl för demokratin och samhällsekonomin som den enskilde individen. Därför är Internetstiftelsen initiativtagare till DigidelCenter; en plats dit medborgare kan komma och få hjälp med digital samhällsservice och lära sig hur man kan använda olika digitala tjänster. Det första DigidelCenter skapades 2017 på Motala bibliotek och sedan dess har över 50 kommuner ansökt om finansiering. Det har gjort att Internetstiftelsen under 2018 valde att skjuta till 2,4 miljoner kronor utöver de beviljade medlen från regeringen. Totalt fick kommunerna dela på 10,4 miljoner kronor för ändamålet att starta DigidelCenter på upp till 15 olika platser i landet.

Exempel på insatser riktade mot organisationer, företag och myndigheter inom den offentliga förvaltningen:

- **Preventionssamverkan**
I projektet Preventionssamverkan, som genomfördes under 2017-2019, undersöktes bland annat möjligheterna att använda olika datakällor för att förebygga och begränsa skadan av bedrägerier och annan brottslighet. Projektet genomfördes med medverkande från flera olika myndigheter och företag. Inom projektets ram anordnades lärarledd utbildning om internetrelaterad brottslighet för myndigheter och andra partners, under ledning av experter från Internetstiftelsen. En slutsats av projektet är att behoven av

sådan lärarledd utbildning är mycket stor. Dessutom efterfrågas mer och bättre samarbete mellan myndigheter och andra organisationer i samhället för att adressera dessa utmaningar.

- **Utbildning och fortbildning**

Organisationernas, företagets och den offentliga förvaltningens behov av medarbetare med informations- och cybersäkerhetskompetens har ökat avsevärt under de senaste åren. Internetstiftelsen bidrar med sin specialistkompetens vid en stor mängd utbildningar, seminarier och konferenser.

Inom utbildning och fortbildning kan bland annat nämnas att föreläsare från Internetstiftelsen sedan 2015 föreläser på Polishögskolans utbildningar för bedrägeriutredare. Även hel- och halvdagsföreläsningar för ett flertal myndigheter såsom Transportstyrelsen, Skatteverket och Konsumentverket har genomförts. Målet med föreläsningarna är bland annat att skapa förståelse för hur den organiserade bedrägeribrottsligheten ser ut på internet, hur tillvägagångssätten förändras över tid med nya variationer och vilken typ av information som kan hittas via öppna datakällor och hur den ska tydas.

- **Brottsprevention/abuse-hantering**

Internetstiftelsens egen preventions- och abusehantering syftar främst till att säkerställa korrekta innehavaruppgifter till registrerade domännamn vilket ofta sker i samverkan med, eller på uppmaning av brottsbekämpande organisationer, myndigheter och andra parter.

Då domännamn som är avsedda för kriminella aktiviteter sällan använder korrekta innehavaruppgifter, så sker detta ofta framgångsrikt.

En del i preventionsarbetet innefattar även för Internetstiftelsens experter att vara brottsbekämpande myndigheter och andra aktörer behjälpliga med att förklara internets funktionalitet och roller, såväl som brottsmodus och informera om nya brottstrender och sårbarheter.

Möjlig ny satsning under utredning – En nationell resurs för internetrelaterade bedrägerier och relaterad brottslighet

Internetstiftelsen delar Trygghetskommissionens bild att polisen i brottsförebyggande och brottsbekämpande verksamhet i större utsträckning kan ta till vara den kunskap och kompetens som finns hos privata aktörer.

Som ett nästa steg i Internetstiftelsens folkbildande satsningar genomför därför Internetstiftelsen nu en förstudie om en nationell resurs för internetrelaterade bedrägerier och brott. Förstudien kommer att vara klar vid årsskiftet 2019/20.

I takt med att internetanvändandet ökar, ökar även internetrelaterade bedrägerier. En liten andel av dessa klaras upp. Internetstiftelsen delar Trygghetskommissionens bild av att det finns behov att öka motståndskraften mot, och verka för att motverka internetrelaterade bedrägerier samt att polisen behöver avlastas. Internetstiftelsen bedriver redan idag en rad initiativ (ovan nämnda) som på olika sätt kopplar an till området. Med detta arbete kommer vi en bit – men inte hela vägen. Flera länder i Europa har kommit längre genom att etablera olika typer av initiativ som bygger på samverkan mellan offentliga och privata aktörer. Internetstiftelsen har inledningsvis studerat Fraud Help Desk i Nederländerna, och undersöker för närvarande behov och möjligheter till en likande lösning i Sverige. Syftet skulle vara att öka medvetenhet kring problematiken samt att höja användares förmåga att stå emot internetrelaterade bedrägerier och minska närliggande brottslighet i Sverige genom att i) hjälpa privatpersoner och små företag, ii) aggregera data och ”crowdsourca” kunskap, iii) ta en aktiv roll i att öka medvetenhet genom påverkansarbete och iv) utbilda och höja samarbetspartners kompetens. En förstudie pågår för att vidare studera andra europeiska aktörer, utreda juridiska förutsättningar, samarbeten, organisation och arbetssätt och finansiering samt för att definiera en fördjupad uppdragsdefinition och Internetstiftelsens roll i en satsning.

Internetstiftelsen öppen för vidare dialog

Som oberoende och allmännyttig organisation har Internetstiftelsen erfarenhet av och goda förutsättningar för att delta i, leda och/eller samordna samverkan för att driva på en positiv utveckling av internet. Internetstiftelsen är öppen för vidare dialog med Svensk Försäkring om hur vi kan ta arbetet vidare.

Stockholm den 4 september 2019

Danny Aerts,

Vd Internetstiftelsen